

# Kohtuasi C-212/04

**Konstantinos Adeneler jt**

*versus*

**Ellinikos Organismos Galaktos (ELOG)**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Monomeles Protodikeio Thessalonikis)

Direktiiv 1999/70/EÜ – Tähtajalist tööd käsitleva raamkokkuleppe klausli 1 punkt b ja klausel 5 – Järjestikused tähtajalised töölepingud avalikus sektoris – Mõiste „järjestikused lepingud” ning selliste lepingute uuendamist õigustavate objektiivsete aluste mõiste – Meetmed kuritarvituste vältimiseks – Sanktsioonid – Kooskõlalise tõlgendamise kohustuse ulatus

Kohtujurist J. Kokott'i ettepanek, esitatud 27. oktoobril 2005 . . . . . I - 6062

Euroopa Kohtu otsus (suurkoda), 4. juuli 2006 . . . . . I - 6091

## Kohtuotsuse kokkuvõte

1. *Eelotsuse küsimused — Euroopa Kohtu pädevus — Piirid (EÜ artikkel 234)*

2. *Sotsiaalpoliitika — Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) raamkokkulepe tähtajalise töö kohta — Direktiiv 1999/70*  
(Nõukogu direktiiv 1999/70, lisa klausel 5, lõige 1 punkt a)
3. *Sotsiaalpoliitika — Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) raamkokkulepe tähtajalise töö kohta — Direktiiv 1999/70*  
(Nõukogu direktiiv 1999/70, lisa klausel 5)
4. *Sotsiaalpoliitika — Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) raamkokkulepe tähtajalise töö kohta — Direktiiv 1999/70*  
(Nõukogu direktiiv 1999/70, lisa klausli 5 lõige 1)
5. *Institutsioonide aktid — Direktiivid — Rakendamine liikmesriikide poolt*  
(EÜ artikkel 10, teine lõik ja EÜ artikkel 249, kolmas lõik)

1. EÜ artiklis 234 sätestatud menetlus on Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute vahelise koostöö vahend, mille raames esimene neist annab viimati nimetatutele vaidluste lahendamiseks vajalikke ühenduse õiguse tõlgendusi. Selle koostöö raames saab ainult see liikmesriigi kohus, kuhu hagi esitatakse — kes ainsana on otseselt kursis vaidluse aluseks olevate asjaoludega ja kes peab asjas otsuse tegema — iga konkreetse asja eripärast lähtudes otsustada, kas eelotsus on asja lahendamiseks tarvilik ja kas tema poolt Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimused on asjakohased. Järelikult juhul, kui eelotsuse küsimused käsitlevad ühenduse õiguse tõlgenda-

mist, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud neile vastama.

Siiski leiab Euroopa Kohus, et tal on omaenda pädevuse hindamiseks kohustus kontrollida asjaolusid, mille alusel siseriiklik kohus Euroopa Kohtusse pöördus. Koostöö, mis on eelotsusemenetluses esmatähtis, tähendab nimelt seda, et siseriiklik kohus arvestab omalt poolt Euroopa Kohtule usaldatud ülesandega, mis seisneb liikmesriikide õigu-

semõistmisele kaasaaitamises, mitte aga üldistele või hüpoteetilistele küsimustele nõuandvate arvamuste koostamises.

(vt punktid 40–42)

2. Direktiivi 1999/70, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) raamkõkkulepet tähtjalise töö kohta, lisas ära toodud 18. märtsil 1999 sõlmitud tähtjalist tööd käsitleva raamkõkkuleppe klausli 5 lõike 1 punkti a — st sätet, mis käsitleb objektiivseid aluseid, mis võivad õigustada tähtjaliste töölepingute või töösuhete uuendamist — tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastolus järjestikuste tähtjaliste töölepingute kasutamine juhul, kui selle aluseks on üksnes asjaolu, et tähtjalise töölepingu sõlmimine on ette nähtud liikmesriigi seaduse või määrusega. Vastupidi, mõiste „objektiivsed alused” selle klausli mõttes tähendab seda, et seda konkreetset tüüpi töösuhete kasutamine siseriiklike õigusnormidega ettenähtud kujul on õigustatud juhul, kui esinevad konkreetset tegurid, mis on seotud eelkõige asjassepuutuva tegevuse ja selle elluviimise tingimustega.

Selline siseriiklik norm, millega lubatakse järjestikusi tähtjalisi töölepinguid

kasutada seaduse või määrusega üldiselt ja abstraktselt ettenähtud juhtudel, tekitab reaalse ohu, et viidatud tüüpi lepinguid võidakse kuritarvitada, ega ole seega vastavuses raamkõkkuleppe eesmärgi ja kasuliku mõjuga. Seega kui väita, et siseriiklik õigusnorm võib automaatselt ja ilma, et seda oleks täpsustatud, õigustada järjestikuste tähtjaliste töölepingute kasutamist, rikuks see raamkõkkuleppe eesmärki, milleks on töötajate kaitsmine töökoha ebastabiilsuse vastu, ning muudaks sisuliselt olematuks põhimõtte, mille kohaselt töösuhete üldine vorm on määramata tähtjaga lepingud. Konkreetsemalt sõnastatuna ei võimalda tähtjaliste töölepingute kasutamine ainuüksi seetõttu, et see on üldkujul ette nähtud seaduse või määrusega, sõltumata asjassepuutuva tegevuse konkreetsest sisust, tuua välja objektiivseid ja läbipaistvaid kriteeriume, mis võimaldaksid kontrollida, kas seesuguste lepingute uuendamine on tingitud tegelikust vajadusest, kas see on sobiv taotletava eesmärgi saavutamiseks ning selleks vajalik.

(vt punktid 71–75 ja resolutiivosa punkt 1)

3. Direktiivi 1999/70, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP)

raamkokkulepet tähtajalise töö kohta, lisas ära toodud 18. märtsil 1999 sõlmitud tähtajalist tööd käsitleva raamkokkuleppe klauslit 5 — st sätet, mis käsitleb meetmeid, mille eesmärk on takistada järjestikuste tähtajaliste töölepingute kasutamise kuritarvitamist — tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus siseriiklik õigusnorm, milles on sätestatud, et „järjestikusteks” nimetatud klausli mõttes tuleb pidada vaid selliseid tähtajalisi töölepinguid ja töösuheteid, mille vahele ei jää 20 tööpäeva ületavat ajavahemikku.

Niisuguse siseriikliku õigusnormi osas tuleb asuda seisukohale, et see on laadilt selline, mis rikub nii raamkokkuleppe mõtet ja eesmärki kui ka kasulikku mõju, kuna paljude järjestikku sõlmitavate töölepingute järjestikuse iseloomu niivõrd jäik ja piirav määratlus võimaldab hoida töötajaid aastate vältel ebakindlas olukorras, kuna praktikas pole töötajal sageli muud valikut kui nõustuda, et tema ja tööandja lepingute vahel on 20 tööpäeva pikkused katkestused. Lisaks esineb sellist tüüpi siseriikliku õigusnormi puhul oht, et sellega mitte ainult ei välistata direktiivi 1999/70 ja raamkokkuleppega ette nähtud töötajate kaitset suure hulga tähtajaliste töösuhete puhul, eirates suures osas direktiivi ja

raamkokkuleppe eesmärki, vaid ühtlasi võimaldab see tööandjatel selliste lepingute kasutamist kuritarvitada.

(vt punktid 84–86 ja 89 ning resolutiivosa punkt 2)

4. Direktiivi 1999/70, milles käsitletakse Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (ETUC), Euroopa Tööandjate Föderatsiooni (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) raamkokkulepet tähtajalise töö kohta, lisas ära toodud 18. märtsil 1999 sõlmitud tähtajalist tööd käsitlevat raamkokkulepet tuleb tõlgendada nii, et kui asjassepuutuva liikmesriigi õiguskord ei sisalda kõnesoleva sektori osas mõnd muud tõhusat meetet, mille eesmärk on vältida ning vajadusel sanktsioneerida järjestikuste tähtajaliste lepingute kasutamise kuritarvitamise juhtumeid, siis on raamkokkuleppega vastuolus selline siseriiklik õigusnorm, millega on avalikus sektoris kategooriliselt keelatud muuta määramata tähtajaga töölepinguteks selliseid järjestikku sõlmitud tähtajalisi töölepinguid, mis on tegelikult sõlmitud tööandja „kindlate ja pikaajaliste vajaduste” katmiseks ning mida tuleb käsitleda kuritarvitamisena.

(vt punkt 105 ja resolutiivosa punkt 3)

5. Juhul kui direktiiv on asjaomase liikmesriigi õiguskorda üle võetud hilinenult ning asjakohastel sätetel puudub vahetu õiguspõhjus, peavad siseriiklikud kohtud alates ülevõtmise tähtaja möödumisest tõlgendama siseriiklikku õigust niipalju kui võimalik kõnealuse direktiivi sõnastusest ja eesmärgist lähtudes, et saavutada direktiiviga taotletavad eesmärgid, eelistades siseriiklike õigusnormide sellist tõlgendamist, mis on selle eesmärgiga kõige rohkem kooskõlas, et leida seeläbi nimetatud direktiivi sätetega kooskõlas olev lahendus.

Sellest tuleneb selgelt, et niisugusel juhul ei ole asjakohaseks kriteeriumiks kuu-

päev, mil direktiivi ülevõtmiseks mõeldud siseriiklikud meetmed asjassepuutivas liikmesriigis tegelikult jõustusid. Niisugune lahendus kahjustaks tõsiselt ühenduse õiguse tõhusat toimimist ning selle õiguse ühetaolist kohaldamist direktiivide vahendusel. Pealegi, alates kuupäevast, mil direktiiv on jõustunud, peavad liikmesriikide kohtud niipalju kui võimalik hoiduma tõlgendamast riigi õigust viisil, mis võib pärast ülevõtmise tähtaja möödumist tõsiselt kahjustada selle direktiiviga taotletava eesmärgi saavutamist.

(vt punktid 115, 116, 123 ja 124 ning resolutiivosa punkt 4)